

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

بررسی رخدادهای ایران پس از انقلاب اسلامی (۲۱)

سال بیست و یکم انقلاب-۱۳۷۸

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: دارابی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۲	مقدمه
۳	اهم رخدادهای سال بیست و یکم انقلاب - ۱۳۷۸
۴	سیاسی - امنیتی
۴	● غائله کوی دانشگاه تهران
۵	● انتخابات مجلس ششم
۶	● ترور شهید صیاد شیرازی
۶	● ترور حجاریان
۷	● دادگاه عبدالله نوری
۸	● فعالیت رسمی حزب کارگزاران
۸	● برگزاری اجلاس بین‌المجالس اسلامی در تهران
۸	اقتصادی
۸	● کشف مخازن عظیم میدان نفتی آزادگان
۸	● بهره‌برداری از متانول دوم پتروشیمی خارک
۹	● قرارداد پرحاشیه با شرکت نفتی شل
۹	● بهره‌برداری از شرکت فولاد آلیاژی ایران
۹	فرهنگی و اجتماعی
۹	● شهادت ۳۶ مأمور نیروی انتظامی
۹	● اجرای دو طرح بزرگ آبرسانی
۱۰	● وقوع دو حادثه غیر مترقبه
۱۰	● اهداء نشان افتخار یونسکو به نهضت سوادآموزی
۱۰	جمع‌بندی

بهمن امسال، انقلاب اسلامی ایران چهل ساله می‌شود. این انقلاب در چهار دهه گذشته با مسائل و حوادث گوناگونی مواجه شده و دستاوردهای بسیاری به همراه داشته است. برای فهم قدرت و عظمت انقلاب در حال حاضر، نه تنها شناخت زمینه‌های شکل‌گیری و ویژگی‌های منحصر به فرد آن، بلکه وقایعی که از سر گذرانده نیز ضروری است. بر این اساس بنا داریم در چهل شماره تاریخ ۴۰ ساله انقلاب را بررسی کنیم.^۱ این شماره به تحولات و مسائل ایران در سال بیست و یکم انقلاب (۱۳۷۸) اختصاص دارد. غائله کوی دانشگاه تهران مهمترین حادثه سال ۱۳۷۸ است. ترور شهید صیاد شیرازی و نیز سعید حجاریان و برگزاری انتخابات مجلس ششم از دیگر حوادث مهم این سال به شمار می‌آید. در ادامه به مهم‌ترین وقایع ایران در سال ۱۳۷۸ می‌پردازیم.

۱. منبع اصلی برای بررسی این رخدادها، رسانه‌ها هستند.

● غائله کوی دانشگاه تهران

کمیسیون فرهنگی مجلس پنجم، اوایل تیر ۱۳۷۸ طرحی را با عنوان «اصلاحیه قانون مطبوعات» به تصویب رساند.^۱ برخی مطبوعات تلاش کردند مجلس را به عقب‌نشینی از تصمیم خود در این خصوص وادار نمایند. در همین راستا روزنامه «سلام» ۱۵ تیرماه نامه‌ای سرّی و طبقه‌بندی شده را منتشر کرد که در آن طرح اصلاح قانون مطبوعات به سعید امامی (از عوامل قتل‌های زنجیره‌ای)، نسبت داده شد. در پی این اقدام غیرقانونی و با شکایت وزارت اطلاعات، روزنامه سلام به جرم انتشار اسناد طبقه‌بندی شده توقیف شد.

واکنش روزنامه‌های همسو با روزنامه سلام به این موضوع، جو سیاسی کشور و به تبع آن جو دانشگاه‌ها و به ویژه دانشگاه تهران را ملتهب کرد. شامگاه هفدهم تیر ساعت ۲۲ و چهل و پنج دقیقه، تعدادی از دانشجویان در مجموعه خوابگاهی کوی دانشگاه تهران شروع به راهپیمایی غیرقانونی کردند و با سردادن شعار از کوی دانشگاه خارج شدند. با حضور نیروی انتظامی، اغلب دانشجویان به داخل کوی برگشتند، اما تعدادی از دانشجویان با پلیس درگیر شدند. با تشدید درگیری‌ها نیروی انتظامی وارد مجتمع کوی دانشگاه شد.^۲ در این شرایط افراد نقابدار مستقر در کوی و پشت‌بام‌های مشرف به خیابان کارگر، با پرتاب سنگ و سردادن شعارهای ساختارشکن، درصدد تهییج دانشجویان و تحریک نیروهای انتظامی و امنیتی بودند. صبح روز بعد (۱۸ تیر) شورای تأمین استان ضمن بررسی حادثه، به نیروی انتظامی دستور داد از کوی خارج شود. با این حال و به رغم حضور برخی چهره‌های سیاسی در بین دانشجویان کوی، بار دیگر گروه‌هایی سازمان‌یافته از محوطه کوی خارج شدند و در خیابان کارگر ضمن وارد کردن خسارت به اموال عمومی، با نیروهای انتظامی مستقر در اطراف کوی دانشگاه درگیر شدند.^۳ در اثنای این بحران، محمد معین، وزیر علوم و آموزش عالی استعفا کرد، اما رئیس جمهور با رد این

۱. کلیات طرح اصلاح قانون مطبوعات ۱۵ و ۱۶ تیر ۱۳۷۸ در مجلس پنجم تصویب شد. اکثریت مجلس با هدف کنترل مطبوعات، اصلاحاتی در قانون مطبوعات ایجاد و ترکیب هیئت نظارت را گسترده‌تر کردند تا نمایندگان نهادهای فرهنگی دیگر مانند سازمان تبلیغات اسلامی و حوزه‌های علمیه و ... نیز به عضویت هیئت نظارت درآیند. علاوه بر آن رأی هیئت منصفه تا حدود زیادی حالت مشورتی یافت و قدرت قاضی در صدور حکم بیشتر شد. (مرکز اسناد انقلاب اسلامی، شش واقعه مهم در مجلس پنجم، <http://www.irdc.ir>)

۲. رهبر انقلاب ۲۱ تیرماه در دیدار مردمی اظهار داشتند: «این حادثه تلخ، قلب مرا جریحه‌دار کرد. حادثه غیرقابل قبولی در جمهوری اسلامی بود، حمله به منزل و مأوا و مسکن یک جمعی، به خصوص در شب یا در هنگام نماز جماعت، به هیچ‌وجه در نظام اسلامی قابل قبول نیست. جوانان این کشور - چه دانشجویان و چه غیر دانشجویان - فرزندان من هستند و هرگونه چیزی که برای این مجموعه‌ها مایه اضطراب و ناراحتی و اشتباه در فهم باشد، برای من بسیار سخت و سنگین است. هر کسی بوده، فرق نمی‌کند. چه در لباس نیروی انتظامی، چه در غیر آن. کسانی که در نظام جمهوری اسلامی تخلف می‌کنند، باید با آنان برخورد بشود، اما کسی که تخلفی نکرده است، کسی که در خانه خود در حال استراحت است، آن هم در محیط جوان دانشجویی، کار بسیار خطا و ناروایی نسبت به او انجام گرفته است. اینکه صد نفر یا دویست نفر از کوی دانشگاه خارج شدند و حرف‌هایی زدند و شعارهایی دادند، بهانه و مجوزی نمی‌شود برای اینکه کسانی، در هر لباس و با هر نامی وارد آن محیط بشوند و کارهای ناروایی انجام بدهند، به خصوص وقتی که نام مقدس نیروی انتظامی در میان می‌آید، عملی که موجب بشود نیروی انتظامی بدنام بشود، قضیه سخت‌تر می‌شود. ... البته من تأکید کردم که اطراف این حادثه تحقیق بشود و برون‌داد حادثه را درست پس‌بندند.»

۳. خبرگزاری فارس، ۱۳۹۷/۴/۲۳.

استعفا دستور پیگیری حادثه را صادر کرد. بدین ترتیب کمیته‌ای ویژه در شورای عالی امنیت ملی مأموریت یافت ابعاد موضوع را مورد بررسی قرار دهد.^۱

طی چند روز با گسترش آشوب به خیابان‌های اطراف کوی دانشگاه، برخی دشمنان به تعبیر مقام معظم رهبری "داخل صفوف اینها (دانشجویان) شدند و شعارها را از شعارهای دانشجویی، به شعارهای ضد نظام تبدیل کردند. ... خیال کردند که کار را پیش برده‌اند؛ اما نیروی انتظامی با قدرت وارد شد. ... بعد هم که بسیج - آن نیروی اصلی و عظیم ملت ایران - با سازماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی وارد شد و به‌طور قاطع، مثل کاغذی که مچاله کنند، دشمن را مچاله کردند."^۲ هرچند راهپیمایی سراسری ۲۳ تیرماه، به جنجال کوی دانشگاه تهران خاتمه داد، اما پیامدهای این حادثه تا سال‌ها بر معادلات سیاسی کشور تاثیر گذاشت. برخی تحلیل‌گران کاهش درآمدهای نفتی، ایجاد شبکه جهانی جنگ روانی علیه نظام اسلامی، تلاش در جهت تضعیف دستگاه‌های امنیتی و قضایی و تقویت شبکه‌های جاسوسی در داخل کشور را از زمینه‌های بروز این آشوب قلمداد کرده‌اند.^۳

● انتخابات مجلس ششم

انتخابات ششمین دوره مجلس شورای اسلامی، ۲۹ بهمن ۱۳۷۸ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۷۹ در دو مرحله برگزار شد. ۲۶ میلیون نفر، یعنی بیش از ۶۷ درصد واجدان شرایط رای‌دهی در این انتخابات شرکت کردند تا از میان شش هزار و ۸۵۳ داوطلب، ۲۹۰ نفر را به مجلس بفرستند.^۴ از نگاه شورای نگهبان، دخالت غیرقانونی مجریان در امر انتخابات، مخدوش بودن صندوق‌های رأی در بعضی حوزه‌های انتخابیه، کم و زیاد کردن آرای داوطلبان، عدم وجود مهر روی تعرفه‌های انتخاباتی، پیدا شدن مکرر تعرفه‌های انتخاباتی در مکان‌ها و در اختیار افراد غیر مسئول، تبلیغات گسترده مؤثر علیه کاندیداها، تبلیغات به نفع کاندیدای خاص در زمان اخذ رأی، عدم تطابق شمارش مجدد صندوق‌ها با صورتجلسه اولیه، از تخلفات و خطاهای این دوره از انتخابات بود. با اعلام این تخلفات فضای رسانه‌ای علیه شورای نگهبان وارد عمل شد، اما به درخواست شورای نگهبان از رهبر معظم انقلاب و با توجه به اختیارات ایشان، نتیجه انتخابات تأیید شد.^۵

در این انتخابات، جبهه مشارکت، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و کارگزاران سازندگی اکثریت قاطع آرا تهران و شهرستان‌ها را به خود اختصاص و فراکسیون دوم خرداد (اکثریت) را تشکیل دادند. در ششمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی، نخستین بار همه ۳۰ نماینده تهران در همان دور اول توانستند حداقل ۲۵ درصد آرا را کسب و به مجلس راه یابند. رویدادی که در عمر جمهوری اسلامی بی‌نظیر بود. این ۳۰ نفر در مجموع ۳۱ میلیون و ۷۰۹ هزار رأی کسب

۱. اعضای کمیته شامل آقایان ابراهیم ریسی - رییس سازمان بازرسی کل کشور، مرتضی رضایی - رییس سازمان حفاظت اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، عباسعلی فراتی - دادستان دادسرای نظامی استان تهران، احمد وحیدی - رئیس اداره اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، غلامرضا ظریفیان - نماینده وزیر فرهنگ و آموزش عالی، مصطفی تاجزاده و غلامحسین بلندیان از معاونان وزارت کشور و جمال شفیعی - نماینده وزارت اطلاعات، زیر نظر علی ربیعی عضو دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی در محل دبیرخانه مستقر شدند تا حوادث و عوامل موثر در بروز واقعه کوی دانشگاه را مورد بررسی قرار دهد.

۲. بیانات در خطبه‌های نماز جمعه، ۱۳۷۸/۵/۸

۳. پایگاه مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۷ تیر ۱۳۹۷

۴. <https://www.moi.ir/portal/File/ShowFile.spx?ID=017447e1-bce4045-3-b0-b9-cvd739f5885f9>

۵. محمد صادق اسلامی، بازکاوی کارنامه مجلس ششم از تقلب تا تحسن، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، <http://revolution.pchi.ir>

کردند. (این رقم در مجلس پنجم ۵۰۱ هزار و ۹۲۶ رای بود)^۱ آیت... هاشمی رفسنجانی نیز که از حوزه انتخابیه تهران نامزده شده بود، با مشخص شدن نتایج آرا (ایشان ابتدا در رتبه سی و بعد از بازشماری آرا در رتبه بیستم قرار گرفت) انصراف داد. از سوی دیگر غلامعلی حدادعادل، نفر اول جناح راست که در شمارش آرا تهران، سی و سوم شده بود، در بازشماری آرا نفر بیست و هشتم شد و به مجلس راه یافت. دوره ششم مجلس، هفتم خرداد ۱۳۷۹ گشایش یافت.

● ترور شهید صیاد شیرازی

خبر ترور سپهبد علی صیاد شیرازی در نخستین روزهای سال ۱۳۷۸ ایران را شوکه کرد. شهید صیاد شیرازی که در سازماندهی نیروهای انقلابی ارتش نقش بسزایی داشت، پس از پیروزی انقلاب، در غائله سال ۱۳۵۸ ضد انقلاب در کردستان، به فرماندهی عملیات شمال غرب کشور برگزیده شد و در پاکسازی این استان به همراه شهید دکتر چمران نقش مهمی ایفا نمود. ایشان همچنین با راهاندازی قرارگاه حمزه سیدالشهداء جهت هماهنگی ارتش و سپاه در دوران دفاع مقدس، پیروزی‌های بزرگی را برای ایران به ارمغان آورد. شهید صیاد شیرازی که فرماندهی نیروی زمینی ارتش و عضویت در شورای عالی دفاع را در کارنامه خود دارد، نقش مهم و محوری در عملیات مرصاد بر عهده داشت. امیر دلاور ارتش، بامداد ۲۱ فروردین ۱۳۷۸ به وسیله عوامل منافقین^۲ در پوشش رفتگر، مقابل درب منزل مسکونی‌اش واقع در تهران ترور شد و به فیض شهادت نائل آمد. به فرموده رهبر معظم انقلاب امیر سپهبد صیاد شیرازی "مانند دیگر مردان حق از روزی که قدم در راه انقلاب نهادند همواره سر و جان خود را برای نثار در راه خدا بر روی دست داشتند و سرزمین‌های داغ خوزستان و گردنه‌های برافراشته کردستان، سالها شاهد آمادگی و فداکاری این انسان پاک نهاد و مصمم و شجاع بوده و جبهه‌های دفاع مقدس صدها خاطره از رشادت و از خود گذشتگی او حفظ کرده است.^۳

امیر پوردستان، فرمانده سابق نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی، دلیل اصلی منافقین در ترور شهید صیاد شیرازی را شکست و ضربه‌ای دانست که این گروه در عملیات مرصاد در اثر تدابیر و فرماندهی این شهید بزرگوار متحمل شدند.

● ترور حجاریان

در آخرین روزهای سال ۱۳۷۸ نائب رئیس شورای اسلامی شهر تهران، ترور شد. سعید حجاریان در حالی که قصد ورود به ساختمان شورای شهر را داشت، مورد سوءقصد چند فرد مسلح قرار گرفت و از ناحیه سر، صورت و گردن مجروح شد. ترور حجاریان، معروف به تئوریسین اصلاحات، فضای سیاسی کشور را که هنوز درگیر انتخابات بود، تحت تاثیر قرار داد. با توجه به تلاش برخی چهره‌های سیاسی برای استفاده از این فرصت در جهت حذف رقبا، رهبر معظم انقلاب اسلامی در نامه‌ای خطاب به رئیس جمهور، دستور رسیدگی سریع و قاطع به موضوع را صادر کردند: "حادثه ی ترور هفته قبل و

۱. مهدی محسنیان راد، بررسی آماری نتایج انتخابات مجلس ششم در تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، اردیبهشت ۱۳۷۹
۲. یکی دیگر از اقدامات تروریستی منافقین در بهمن سال ۱۳۷۸ رخ داد. نیمه بهمن‌ماه گروهک منافقین مدعی شد به دفتر نهاد رهبری و مجمع تشخیص مصلحت نظام حمله کرده است. در این عملیات تروریستی و خمپاره‌زنی کور که حد فاصل خیابان‌های ولی عصر و جامی تهران صورت گرفت و از سوی منافقین با نام عملیات "قیام تهران" نام‌گذاری شد، هفت نفر از کارگران و رهگذران مجروح شدند، یک نفر نیز جان خود را از دست داد (پایگاه خبری تحلیلی مطالعات تروریسم (هابیلیان)، ۱۳۸۵/۱۱/۱۶، <http://www.habilian.ir>).

۳. پیام تسلیت در پی شهادت سپهبد علی صیاد شیرازی، ۱۳۷۸/۱/۲۱

برخی قضایای پیرامونی تا امروز، موجب نگرانی اینجانب از آینده‌ی امنیت کشور است و از آن‌رو شایسته است که جنابعالی به دستگاه‌های مسئول همچون وزارت‌های اطلاعات و کشور و شورای امنیت کشور دستور فرمائید با سرعت و جدیت بیشتری در جستجوی کشف و تعقیب عوامل جنایت باشند. بیم آن هست که این قضیه نیز مانند پرونده‌ی قتل‌های زنجیره‌ای دامنه‌دار و تبدیل به موضوعی مبهم و شایعه‌انگیز گردد. در موضوع قتلها با این که جنابعالی هیئتهایی را پی‌درپی مسئول پیگیری کردید، تمام نشدن موضوع، موجب بروز شایعات و ایجاد فضای تردید و ابهام شد، در این قضیه نیز مشاهده می‌شود که متأسفانه برخی زبان‌ها و قلم‌ها بشدت سرگرم التهاب‌آفرینی و شایعه‌پردازی‌اند. بی‌تعهدی را به آنجا رسانده‌اند که علاوه بر نام آوردن از افراد و اشخاص، با اتهام‌های بی‌دلیل، حتی سازمانهای مسؤول و مورد اعتماد و حتی سپاه و بسیج یعنی مطمئن‌ترین حافظ امنیت ملی را زیر سؤال برده‌اند. در چنین فضای آشفته‌ای کدام دستگاه قضایی و امنیت می‌تواند با دقت و تسلط بر اعصاب، به مسؤولیت خود قیام کند؟ این جوسازی و غوغاگری موجب آن است که عناصر جنایتکار با خیال راحت بتوانند از چشم قانون پنهان بمانند و به همین خاطر اینجانب نسبت به اظهارات کسانی که به این جو دامن می‌زنند خوشبین نیستم. شایسته است مسؤولان یاد شده را موظف فرمائید که در مدت معینی به نتیجه‌ی قانع‌کننده‌ای در پرونده حادثه برسند، در این صورت نگرانی و دغدغه‌ی اینجانب کاهش خواهد یافت.^۱

با شناسایی و دستگیری ضارب، دادگاه رسیدگی به این پرونده، اردیبهشت ۱۳۷۹ تشکیل شد. به حکم دادگاه، سعید عسگر متهم ردیف اول به واسطه اقدام علیه امنیت کشور از طریق مباشرت در ترور سعید حجاریان، و ابوالقاسم شفیعی^۲ به مجازات ۱۵ سال حبس محکوم شد.^۳

● دادگاه عبدا... نوری

محاکمه عبدا... نوری، وزیر کشور دولت اول اصلاحات، موضوع دیگری در فضای سیاسی سال ۱۳۷۸ بود. حجت‌الاسلام نوری که با استیضاح مجلس پنجم، وزارت کشور دولت اصلاحات را ترک کرده بود، به عنوان مدیری مسئول روزنامه خرداد در دادگاه حاضر شد و پس از شش جلسه دفاع از خود به جرم اهانت به احکام اسلام و مقدسات مذهبی، اهانت به بنیان‌گذار جمهوری اسلامی، نشر اکاذیب به منظور اضرار به غیر یا تشویش اذهان عمومی و فعالیت تبلیغی علیه نظام مقدس جمهوری اسلامی به «پنج سال زندان، پنج سال انفصال از مدیرمسئولی روزنامه و پانزده میلیون ریال جزای نقدی» محکوم شد. عبدا... نوری آبان سال ۱۳۸۱ پس از درگذشت برادرش که نماینده مجلس بود و در پی درخواست نمایندگان مجلس شورای اسلامی از رهبر معظم انقلاب، از زندان آزاد شد.^۴

۱. نامه به رئیس جمهور برای پیگیری پرونده ترور اخیر و ابراز نگرانی از آینده امنیت کشور، ۱۳۷۸/۱۲/۲۸ پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری
۲. مشاور عالی بخش معادن مجتمع اقتصادی کمیته‌ی امداد امام خمینی که یک ماه پیش از سعید حجاریان به وسیله سعید عسگر و گروه وی ترور شده بود.
۳. همچنین متهم ردیف دوم سیدمحسن مجیدی معروف به مرتضی به ۱۰ سال حبس در زندان شیراز و متهم ردیف سوم محمدعلی مقدمی به اتهام اقدام علیه امنیت کشور و معاونت در ترور حجاریان به ۷ سال حبس در زندان کرمانشاه محکوم شدند. متهم ردیف چهارم صفر مقصودی به جرم نگهداری و فروش سلاح به ۴ سال حبس و متهم ردیف پنجم علی پورچالویی به جرم نگهداری و استفاده از سلاح قاچاق به ۳ سال حبس محکوم شدند. (ایسنا، ۱۳۷۸/۲/۲۸)
۴. خبرگزاری فارس، مروری بر محاکم مشهور پس از انقلاب اسلامی، ۱۳۷۸/۷/۲۵

● فعالیت رسمی حزب کارگزاران

«حزب کارگزاران سازندگی ایران» چهار سال بعد از اعلام موجودیت (در سال ۱۳۷۴) مجوز فعالیت دریافت کرد. آقایان کرباسچی، محسن نوربخش، محمد هاشمی رفسنجانی، سیدعطاء... مهاجرانی، رضا امرالهی، سیدمصطفی هاشمی طباطبائی، محمدعلی نجفی، سیدحسین مرعشی و علی هاشمی رفسنجانی و فائزه هاشمی رفسنجانی هیئت موسس حزب بودند. این جمع ۱۰ نفره به اضافه ۱۲ نفر به انتخاب هیئت مؤسس، نخستین شورای مرکزی حزب کارگزاران سازندگی ایران را تشکیل دادند. کارگزارانی‌ها معتقدند: " شاید نخستین گروهی بودند که لزوم اصلاح وضع موجود را درک کردند و به بازخوانی گفتمان خود در نسبت با انباشتی از مشکلات موجود دست زدند."^۱

● برگزاری اجلاس بین‌المجالس اسلامی در تهران

کنفرانس تاسیسی اتحادیه مجالس کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اسلامی، ۲۷ خرداد ۱۳۷۸ در تهران برگزار شد. در این کنفرانس بیش از ۲۰۰ نفر از نمایندگان و مشاوران مجالس ۴۵ کشور عضو سازمان همکاری اسلامی شرکت کردند. معرفی و ترویج اصول والای اسلام با تاکید بر جنبه‌های گوناگون تمدنی آن، تحکیم و پشتیبانی از تحقق اصل اسلامی شورا در تمام کشورهای عضو، ارائه چارچوبی برای همکاری و هماهنگی گسترده و ثمربخش میان مجالس و پارلمان‌های کشورهای عضو، تقویت روحیه هماهنگی میان ملل جهان، استقرار صلح بر اساس عدالت و عدم مداخله در امور داخلی کشورهای عضو از اهداف این اتحادیه است. اتحادیه مجالس کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی چهار رکن اصلی دارد: کنفرانس (نشست روسای مجالس کشورهای عضو، کمیته عمومی (شورای اتحادیه)، کمیته اجرایی متشکل از ۱۵ نماینده (هر منطقه جغرافیایی چهار عضو به اضافه نمایندگان تروئیکای اتحادیه) و دبیرخانه که مقر آن در تهران قرار دارد.^۲

❖ اقتصادی

● کشف مخازن عظیم میدان نفتی آزادگان

مجموعه مخازن عظیم میدان آزادگان با حفر دومین چاه در سال ۱۳۷۸ کشف شد. تاکنون چهار لایه تولیدی شامل سروک، کژدمی، گلدوان و فهلیان در میدان آزادگان شناسایی شده است. میدان آزادگان در جنوب غربی ایران، در ۸۰ کیلومتری غرب اهواز و در نزدیکی شهر سوسنگرد، در مجاورت مرز ایران و عراق قرار دارد. اولین چاه اکتشافی در گستره این میدان نفتی در سال ۱۳۵۵ حفر شد.^۳

● بهره‌برداری از متانول دوم پتروشیمی خارک

۱. پایگاه اطلاع رسانی حزب کارگزاران سازندگی ایران، <http://www.kargozaran.net>

۲. خبرگزاری خانه ملت، ۱۳۹۲/۱۰/۲۹

۳. شرکت نفت و گاز اروند، <http://aogc.ir/HomePage.aspx?TabID=&Site=DouranPortal&Lang=fa-IR>

متانول دوم پتروشیمی خارک اسفند سال ۱۳۷۸ افتتاح شد. جلوگیری از هدر رفت منابع طبیعی، ادامه حلقه‌های میانی فرآوری نفت و تولید ارزش افزوده، افزایش صادرات محصولات پتروشیمی، ایجاد درآمد ارزی و کاهش آلودگی محیط زیست در جزیره خارک از اهداف احداث این کارخانه بود.^۱

● قرارداد پرحاشیه با شرکت نفتی شل

قرارداد طرح توسعه میدان‌های نفتی سروش و نوروز ۲۳ آبان ۱۳۷۸ بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت انگلیسی شل منعقد شد. طبق قرارداد، شرکت شل می‌بایست در دوره ۴۵ ماهه، ۱۰۰ هزار بشکه نفت از میدان سروش و ۹۰ هزار بشکه نفت از میدان نوروز تولید کند. با این حال شل که موفق نشد چند ایراد از جمله نم‌زدایی از نفت را برطرف کند، ایران را به خاطر مسائل سیاسی و تحریم، ترک کرد.

● بهره‌برداری از شرکت فولاد آلیاژی ایران

شرکت فولاد آلیاژی ایران، بزرگ‌ترین تولیدکننده انواع فولاد آلیاژی در ایران و غرب آسیا و از مدرن‌ترین کارخانه‌های تولید فولاد آلیاژی دنیا، سال ۱۳۷۸ به بهره‌برداری رسید. محصولات این شرکت در صنایع خودروسازی، ماشین‌سازی، نفت و گاز و پتروشیمی، ابزارسازی، نیروگاهی، ریلی، ساخت لوازم پزشکی و جراحی و سایر صنایع ویژه کاربرد وسیع دارد.^۲

❖ فرهنگی و اجتماعی

● شهادت ۳۶ مأمور نیروی انتظامی

شهادت تعداد زیادی از مأموران نیروی انتظامی در استان سیستان و بلوچستان از حوادث تلخ سال ۱۳۷۸ است. مأموران نیروی انتظامی اواسط سال ۷۸، یکی از قاچاقچیان سابقه‌دار را در عملیاتی ضربتی در منطقه جاسک استان هرمزگان دستگیر کردند. متهم در بازجویی مدعی شد محموله بزرگی از موادمخدر و چندین قبضه سلاح را در منطقه گورناک، در حوالی شهرستان سرباز مخفی کرده است و می‌تواند جای این محموله را به مأموران نشان دهد. ۱۲ آبان‌ماه ۳۶ مأمور پلیس موادمخدر شهرستان ایرانشهر، به همراه متهم، راهی منطقه گورناک شدند، اما محموله ادعایی را نیافتند. زمانی که قصد بازگشت داشتند، در شبیخون اشرار (به سرکردگی برادر متهم) گرفتار شدند و همگی به شهادت رسیدند. با گذشت ۱۹ سال از حادثه تلخ گورناک، سرانجام عامل این فاجعه تیرماه ۱۳۹۷ دستگیر شد.^۳

● اجرای دو طرح بزرگ آبرسانی

فاز نخست انتقال آب زاینده‌رود به شهر یزد که شهریور ۱۳۷۳ آغاز شده بود، اسفندماه ۱۳۷۸ به بهره‌برداری رسید. انتقال آب زرینه‌رود به تبریز نیز که به عنوان بزرگترین طرح آبرسانی غرب آسیا از آن یاد می‌شود بعد از هفت سال، شهریور

۱. شرکت مدیریت توسعه صنایع پتروشیمی، <http://www.pidmco.ir>

۲. پایگاه اطلاع رسانی شرکت فولاد آلیاژی ایران، <https://www.iasco.ir>

۳. همشهری، ۱۶ تیر ۱۳۹۷

۱۳۷۸ به پایان رسید. شایان ذکر است طرح پدافند غیرعامل خط آبرسانی زرینه‌رود به تبریز با هدف جایگزین کردن در مواقع بروز حادثه برای خط اصلی از سال ۱۳۹۴ آغاز شده است.^۱

● وقوع دو حادثه غیر مترقبه

در پی بارندگی‌های مستمر در شهر نکای مازندران در اوایل مرداد ۱۳۷۸ و وقوع سیل، بیش از ۸۰ نفر کشته شدند. کارشناسان سهیل‌انگاری‌های زیست‌محیطی همچون تبدیل جنگل‌های منطقه به زمین‌های زراعی، تخریب حاشیه رودخانه و برداشت بی‌رویه شن و ماسه را از دلایل تشدید سیل بیان کرده‌اند. شهر کازرون در استان فارس نیز ۱۶ اردیبهشت ۱۳۷۸ لرزید. بر اثر این زلزله بیش از ۲۰ نفر کشته و ۱۰۰ نفر زخمی شدند.

● اهداء نشان افتخار یونسکو به نهضت سوادآموزی

نهضت سوادآموزی ایران در سال ۱۳۷۸ به خاطر طراحی و ارائه طرح خدمات مکاتبه‌ای، جایزه مالکوم آدیسه بشا را دریافت کرد. طرح خدمات مکاتبه‌ای شبکه ارتباطی برنامه‌های پس از سواد به شمار می‌رود که برای افرادی که امکان آموزش حضوری را ندارند، فرصت آموزشی فراهم می‌کند. نهضت سوادآموزی در سال ۱۳۶۹ و ۱۳۷۹ نیز جایزه نوما، در سال ۱۳۷۷ نشان افتخار سازمان یونسکو و در سال ۱۳۸۲ جایزه و دیپلم افتخار آیسسکو را دریافت کرد.^۲

□ جمع‌بندی

بیست و یکمین سال انقلاب اسلامی پر از حادثه بود. علاوه بر غائله ۱۸ تیر کوی دانشگاه که در معادلات داخلی و خارجی کشور تاثیر گذاشت، وقوع دو ترور در آغاز و پایان سال ۱۳۷۸ پرونده این سال را در تاریخ انقلاب خاص‌تر کرد. ترور شهید صیاد شیرازی و نیز سعید حجاریان از چهره‌های معروف نظامی و سیاسی کشور تا مدت‌ها فضای سیاسی و امنیتی کشور را تحت تاثیر قرار داد. برگزاری انتخابات مجلس ششم نیز بهانه‌ای بود تا مخالفان نظارت استصوابی بر شدت تبلیغات خود علیه شورای نگهبان بیافزایند. استیضاح وزیر پرحاشیه فرهنگ و ارشاد اسلامی و نیز محاکمه مدیر مسئول روزنامه خرداد هم هر چند کمتر از خبر شهادت ۳۶ مامور نیروی انتظامی در درگیری با اشرار اهمیت داشت، اما فضای رسانه‌ها را بیشتر به خود مشغول کرد. انتصاب آیت‌ا... هاشمی شاهرودی به ریاست قوه قضائیه، آغاز خشکسالی در ۲۰ استان کشور، تدوین سیاست‌های مقابله با تهاجم فرهنگی و سیاست‌های کلی نظام در خصوص برنامه پنجم توسعه، منابع طبیعی، آب، معدن و اقوام و مذاهب از دیگر رخداد‌های مهم سال ۱۳۷۸ بود. در این سال پیگیری پرونده قتل‌های زنجیره‌ای و مرگ یکی از عوامل اصلی این حادثه یعنی سعید امامی همچنان موضوع مهمی محسوب می‌شد.

۱. باشگاه خبرنگاران جوان، ۱۳۹۷/۶/۲۵

۲. پایگاه اطلاع رسانی سازمان نهضت سوادآموزی <http://www.lmoiran.ir>

در سال ۱۳۷۸ به رغم کاهش درآمدهای نفتی کشور، موفقیت‌هایی در عرصه اقتصادی کسب شد و چندین طرح زیربنایی به بهره‌برداری رسید. در عرصه خارجی نیز روابط با عربستان بهبود یافت به طوری که رئیس‌جمهور ایران برای نخستین بار بعد از انقلاب اسلامی به این کشور سفر کرد.

